

Шафоат нима? | Ақийда дарслари (239-дарс)

19:00 / 08.08.2023 1675

Шафоат – Аллоҳ таолога илтижо қилиб, баъзи осий мўминларни афв қилишини сўрашдир. Ёки баъзи мўминларни икром қилиб, жаннатга ҳисоб-китобсиз киритишини сўрашдир. Шафоат Аллоҳ таоло томонидан шафоатчига берилган фазлдир. Бу шараф баъзи бандаларга уларнинг тақвоси, ибодати ва аҳли салоҳлиги туфайли Аллоҳ таоло томонидан берилади.

«Шафоат» луғатда бошқа бирорга қўшилиб, унга ёрдам бериш ва ёнини олиб, бирор нарсани унинг учун сўрашни англатади. Кўпинча шафоат мартабаси ва ҳурмати юқори шахснинг ўзидан пастроқ одамнинг тарафини олиб, унга маънавий ёрдам бериши или содир бўлади.

Киёматдаги шафоат ҳам шундандир. Аллоҳнинг ҳузурида шафоат берувчилар ҳам гуноҳкорларга кўмак берадилар.

Қуръони Карим ва ҳадиси шарифларда қиёмат куни шафоат берилиши ҳакида бир қанча хабарлар келган.

Аллоҳ таоло Бақара сурасида қўйидагиларни айтади:

بِإِذْنِهِ إِلَّا عِنْدَهُ يَشْفَعُ الَّذِي ذَا مَنْ

«Унинг ҳузурида Ўзининг изнисиз ҳеч ким шафоат қила олмас» (255-оят).

Бу ҳам улкан сифатлардан бўлиб, Аллоҳнинг ва банданинг мақомини баён қилиб беради. Бандаларнинг барчаси, ким бўлишидан қатъи назар, Аллоҳнинг ҳузурида бандалигини тан олиб, туриб қоладилар. Бу бандаликни чуқур ҳис этиш шу даражага етганки, ҳатто ҳеч ким орага тушиб, бирорга шафоатчилик қилишга ҳам журъат қила олмайди. Фақат Аллоҳнинг изни билангира, У берган изн чегарасидагина шафоат қила олади. Бу сифат ўтган оятдаги «...ва шафоатчилик йўқ» жумласидан истисно эканлигини билиб оламиз. Демак, умумий қоидага биноан, шафоатчилик йўқ, аммо истисно тариқасида, Аллоҳнинг изни билан баъзи кишилар шафоат қилишлари мумкин.

Аллоҳ таоло бошқа бир оятда қуйидагиларни айтади:

إِذْنِهِ بَعْدِ مِنْ إِلَّا شَفِيعٌ مِنْ مَا أَلَا مَرِيدٌ بِرُّ

«(У Зот) ишнинг тадбирини қиладир. Ҳеч бир шафоатчи йўқки, Унинг изнидан сўнг бўлмаса» (Юнус сураси, 3-оят).

Бу оятда ҳам шафоат фақатгина Аллоҳ таолонинг изни билан бўлиши таъкидланмоқда.

«(У Зот) ишнинг тадбирини қиладир».

Бу дунёда нима иш бўлса, ҳаммасининг тадбирини Аллоҳ қилади. Ҳар бир ишнинг аввали ҳам, охири ҳам, фойдаси ҳам, зарари ҳам, бўлиши ҳам, бўлмаслиги ҳам – ҳамма-ҳаммаси Аллоҳ таолога боғлиқдир. Ана шу сифатларга эга бўлган Зот бандаларига шафоатни ҳам жорий қилади.

«Ҳеч бир шафоатчи йўқки, Унинг изнидан сўнг бўлмаса».

Демак, Аллоҳнинг изнисиз ҳеч ким шафоатчи бўла олмайди.

Аллоҳ таоло Марям сурасида шафоат ҳақида қуидагиларни айтади:

عَهْدًا أَلِرَّحَمْنِ عِنْدَ أَتْخَذَ مِنِ إِلَّا الشَّفَاعَةَ يَمْلِكُونَ لَا

«Роҳман ҳузурида аҳду паймон олганлардан бошқа ҳеч ким шафоатга молик бўлмайди» (87-оят).

Қиёмат куни ҳеч ким бирони шафоат қила олмайди ва биронинг шафоатидан баҳраманд ҳам бўла олмайди. Бундан мустасно бўладигилар, шафоатга молик бўлганлар фақат Аллоҳнинг Ўзидан бу ҳақда аҳду паймон олганлардир, холос.

Аллоҳ таоло Тоҳа сурасида:

قَوْلًا لَهُ وَرَضِيَ أَلِرَّحَمْنُ لَهُ أَذْنَ مِنِ إِلَّا الشَّفَاعَةُ نَفْعٌ لَا يَوْمَ يُبْدِي

«У Кунда Роҳман изн берган ва сўзидан рози бўлганлардан бошқага шафоат фойда бермас», деган (109-оят).

Қиёмат кунида ҳеч кимга шафоат фойда бермайди. Бирон ўртага тушиб, бирони оқлай олмайди. Фақат Аллоҳ бу дунёдаги сўзидан – «Лаа илааҳа иллаллоҳу»ни айтганидан рози бўлиб, Ўзи шафоат қилинишига изн берган

киши учунгина шафоат, иншааллоҳ, фойда беради.

Қиёматдаги шафоат ҳақида кўплаб ҳадиси шарифлар келган. Улардан баъзиларини ўрганиб чиқайлик.

لَاقْهُنَعُهُلَالِيَضَرِّبَاجْنَع
هُلَالِيَلَصَهُلَالُوْسَرَلَاق
يَتَعَافَشَ «مَلَسَوْهُيَلَع
يَتَمْأَنْمَرِئَابَكَلَهَأَل
لَاقَفَ يَلَعْنَبُدَمَحُمَّلَاق
مَلْنَمُدَمَحُمَّأَيْرَبَاجِيل
أَمَفِرِئَابَكَلَهَأَنْمُكَي
دُواَدُوبَأَهَأَورَعَافَشَلَلَوَهَل
يَذَمْرَتَلَأَو

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Менинг шафоатим умматимдан аҳли кабоирларгадир», дедилар».

Муҳаммад ибн Али айтади:

«Жобир менга: «Эй Мұхаммад! Ким аҳли кабоирлардан бўлмаса, унинг шафоат билан нима иши бор!» деди».

Абу Довуд ва Термизий ривоят қилганлар.

هُللا يَضْرِبُ كُلَّ أَمْنَبْ فَوْعَ نَعْ
هُللا لُؤْسَرَ لَاقْ بَلَاقْ نَعْ
بَمْ لَسَوْ هَيْلَعْ هُللا يَلَصْ
يَبَرَ دَنْعْ نَمْتَ آيَنَاتَأْ
لَخْدِيْ نَأْنَيَبْ يَنَرَيْخَفْ
نَيَبَ وَهَنَجْلَا يَتَمْأَفْصَنْ
تَرْتْخَافْ هَعَافْشَلَا
أَلَّتَأْمَنَمْلَيَهَوْ هَعَافْشَلَا
هَأَورْ.» هَيْئَيَشْ هُللا بُكْرُشُيْ
يَذْمَرْتَلَا.

Авф ибн Молик розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Менинг ҳузуримга Роббим ҳузуридан бир келувчи келди ва менга умматимнинг ярми жаннатга кириши ёки шафоат берилишидан

бирини ихтиёр қилишимни сўради. Мен шафоатни ихтиёр қилдим. У Аллоҳга ҳеч нарсани ширк келтирмай ўлган одамгадир», дедилар».

Термизий ривоят қилган.

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг шафоатлари мўмин ҳолида ўлган осий ва гуноҳкор мусулмонларгадир.

لَّا إِنْعَصْرَنَّا يَضْرِبُنَّا
لَّا إِنْسَرَلَّا لَوْسَرَلَّا
إِنْسَانٌ لَّا لَوْأَنَّا «مَلَسَوْهُ يَلَعَ
أَنَّا وَهَنَجَلَّا يَفْعَشَي
أَوْرَهُ بَنَلَّا يَرْتَكَلَّا
مَلَسُمُهُ

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Мен жаннатга шафоат берувчи биринчи одамман. Мен набийлар ичидага эргашувчиси энг кўпиман», дедилар».

Муслим ривоят қилган.

لَّا يَضْرِبُنَّا يَبَأَنَّا
لَّا يَرْتَكَلَّا لَوْسَرَنَّا

نإ» لاق ملس و يل ع هللا
 عفس ي نم يت م نم
 مونم و سانل نم مائفل
 ةلي بقل عفس ي نم
 بصل عفل عفس ي نم مونم و
 حرلل عفس ي نم مونم و
 نجلا أول خدي يت ح

Абу Саъид розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Албатта, менинг умматимда бир катта жамоага шафоат қиладиган
 кимса бор. Уларнинг ичида бир қабилага шафоат қиладиган кимса
 бор. Уларнинг ичида бир уруққа шафоат қиладиган кимса бор.
 Уларнинг ичида бир кишига шафоат қиладиган кимса бор. Улар
 жаннатга киргунларича шафоат қиладилар», дедилар».

هللا يضر ادر دللا يب نع
 هللا يل ص يبن للا نع ،
 عفس ي» لاق ملس و يل ع

نَمَنْ يَعْبَسِ يَفُدِيْشَلَا
دُوَادُ وُبَأْهَورِ. «وَتِيْبَلْهَـ
يَذِمْرَتَلَـا

Абу Дардо розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам:

«Шаҳид ўз аҳли байтидан етмиш кишини шафоат қилади»,
дедилар».

Абу Довуд ва Термизий ривоят қилганлар.

نَعْهُلَـا يَضَرَنْأَمْثُعَـ
يَلَعْهُلَـا يَلَصَـيَـبَنَلَـا
مَوِيْعَفْشَـيِـيْـيَـيَـلَـا قَـمَـلَـسَـوِـ
إِيْبَنَـأَـلَـا ظَـالَـتَـمَـأَـيَـقَـلَـا
عَـادَـشَـلَـا مُـثَـءَـمَـلَـعَـلَـا مُـثَـ
جَـأَـمُـنَـبَـأَـهَـورِـ

Усмон розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам:

«Қиёмат куни уч тоифа шафоат қиласы: анбиёлар, уламолар ва шұхадолар», дедилар».

Ибн Можа ривоят қилған.

«Сунний ақийдалар» китоби асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 22 июлдаги 03-07/5979-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.